

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 20. roznika 1865.

List 18.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

17. Cerkve na aventinskem griču.

Nekega dne po kosilu me je prijazen vodja č. g. Gassner povabil, da naj se z njim peljem na grič aventinski, kjer se znajdejo mnogi spominki dragi keršanskemu sercu. Te družbe sem bil vselej vesel, ker je težko dobiti bolj zvedenega izlagavca (*Cicerone*) znamenitih keršanskih starin. Ustavili smo se najpred pred cerkvijo sv. Sabine, ki je tu v hiši lastnih staršev zlahtno kri za Kristusa prelila. Starši so jo bili izročili v oskerb in izrejo keršanski služabnici Serafi, ktera je bogato obdarovano devico Kristusa spoznati in ljubiti naučila. V obeh je bila ljubezen do njega, ki ji je na križu odrešil, tako močna, da je ne meč ne ogenj ni mogel udušiti. V petem stoletju je na mestu njunega martertva pobožen mašnik, Peter po imenu, ilirec po rodu, zidal cerkev. Pri tej cerkvi sem tudi zdaj našel mladega strežerja, ki me je po ilirski nagovoril je rojen Slavonec. Cerkev sv. Sabine je velika bazilika; in obokana, vidi se golo vse tramovje visokega nastrešja.

V velikem altarju (*Confessio*) so hranjene trupla sv. Sabine in njene služabnice sv. Serafije, sv. papeža Aleksandra I in njegovih levitov Evencija in Teodula, ki so bile najdene v katakombi sv. Neže. Široki kamen, ki je njih grob pokrival, je vzdan v cerkveno steno; nanj naslonjen in razpet je večkrat sv. Dominik cele ure premolil. Sred cerkve se vidi tri čevlje visok kamniten steber, verh kterega je uterjen svetlovglajen črn kamen z vdolbenima dvema luknjama, kakor se vidijo na kamnih, ki so jih marternikom privezovali na vrat, da bi jih usmertili z vtopljenjem. Pravijo, da je bil ta kamen nekdo vergel v sv. Dominika, ko je bil tu zbran v pobožni molitvi.

Cerkvi sv. Sabine je prizidano prostorno samostansko poslopje dominikanov, ki tukaj božjo službo opravljajo. Ta samostan slovi zastran neskaljenega pobožnega duha in ojstrega zatajevavnega življenja, ki se v njem od časov velikega ustanovnika zvesto hranuje; je bil od nekdanj rodovitno semenišče pridgarskega reda, je tudi zdaj še bivališče irskih mladenčev tega reda, ki prihajajo za nekaj let v Rim, da se v slavni bogoslovskih šolah pri sv. Marii nad Minervo izobrazujejo in ondi in doma z duhom sv. Dominika napajajo. Tu zamorejo ta duh dihati v se s polnimi duški; kamorkoli stopijo, jih zbada v serce kak spomin iz njegovega življenja in iz življenja njegovih tovaršev, ki je bilo toliko drago pred božjim obličjem in toliko zveličavno za zahodnji rod keršanski, raztergan z morivnimi strastmi. Tihotno zidovje tega samostana je razsvetljeval sv. Dominik s svojimi čednostmi, s svojimi zamaknjenimi molitvami in z ojstrimi deli vedne pokore. Ko bi stene nizke celice, v kateri je stanoval, mogle govoriti, koliko

bi zamogle pričevati! Zdaj je ta celica premenjena v lično kapelo; razmere so še ravno tiste, leseni temni strop tudi ravno tisti, ki je pokrival glavo ognjenega Dominika. V tem nizkem in ozkem prostoru so bile mnogokrat zbrane v svetih pogovorih tri velike duše, sv. Dominik, sv. Francišk in karmelit Angel. tu so kovali zarote zoper vojvoda tega sveta, tu so hrabri poveljniki Kristusovih vojskuih trum se posvetovali, kako da bi napadali in uničevali sovražnike božjega kraljestva. V samostanu sv. Sabine je kapitelska sobana, v kateri sta sv. Hiacint, slava poljskega naroda, in njegov brat Cezlaj, prejela belo redovniško obleko iz rok očeta Dominika. Tega samostana čast je bil v petnajstem stoletju O. Gizleri, ki je pozneje kakor papež Pij V s svojo svetostjo in z viteškimi zmagami cerkev božjo povikševal. Stanica, ki mu je v prebivališče služila, je tudi prenarejena v kapelo; je bolj prostorna ko Dominikova in zdaj obokana. Razun drugih svetinj se tu kaže v počastovanje podoba Križanega, pred katero je imenovani redovnik blaženega spomina svoje serčne zdihljeje pošiljal k nebu in jih ogreval z vročimi solzami. Ta bridka martra je bila poprej hranjena v Vatikanu; Pij IX pa jo je izročil v varstvo Dominikanom sv. Sabine. V cerkvi sv. Sabine je ostaja (*statio*) pepelnico sredo, in skoz veliko let so ta dan papeži semkaj hodili se pepelit.

V samostanskem vertu popotniku kažejo pomorančno drevo, ki ga je sv. Dominik posadil z lastno roko; ako-ravno ne vselej lepega rumenega sadu, si tujec rad kak zelen listik za spomin v svojo listnico vtakne.

Pridši iz samostana sem si zapisal v listnico naslednji napis, kateri vsekan v kamen nad cerkvenimi vratmi že davno oznanuje pobožnim obiskovavcem ljubeznjivo skerb previdnosti božje, ki je čula nad sv. Dominikom, da so mu enkrat gredočemu domu v temni viharni noči nebeški strežerji pot razsvetljevali. Takó se glasi napis v latinskem jeziku:

*Dum claustrum tetra Gusmanus nocte rediret,
Et via prae tenebris non bene tuta foret,
Protinus e coelo veniunt, qui lumina gestant
Et nitet in tenebris nox quasi facta dies.
Scilicet haec superis cura est imposita justis,
Ut doceant tutas semper inire vias.*

Blizo svete Sabine je cerkev sv. Aleša, ki jo keršanski popotnik tudi z veliko paznostjo pregleduje. Na levi strani velikih vrat so v stekleni s pozlačenimi okvirji ozaljšani skrinji podolgota obešene stopnice, pod kterimi je blagородni Rimljan Aleš, sin Evfemijana in Aglae, skoz sedemnajst let v hiši očetovi živel od nikogar ne spoznan. Pod stopnicami z desetimi stopnjami je ležeča podoba sv. Aleša, zdolbena umetno iz čistega belega marmorja, v desni roki derži bridko martro, v levi zavitek papirja. Takó je bil Aleš najden po svoji smerti. Pripoveduje se namreč, da je Bog svojega služabnika, ki je bil le njemu znan, ljudem pa neznan v življenju, po smerti hotel pred svetom pove-

ličati. Ko je bil izdihnil svojo blago dušo, se je slišal v raznih rimskih cerkvah skrivnostni glas: „Išite moža božjega, da moli za Rim.“ Vse mesto je po koncu; ljudje se poprašujejo, molijo. Ravno tisti glas se zopet sliši, pa pristavi: „V hiši Evfemijanovi išite.“ Ljudstvo hitro tje dere in najde pod stopnicami merliča s križem in papirnati zavitkom v rokah. Zastoj poskušajo mu papir iztergati iz roke; menijo v njem brati zapisano zgodbo njegovega življenja. Nato pride tje papež sam, cesar, vse starašinstvo in med starašini tudi Evfemijan. Papež mu zapove v imenu božjem, naj spusti papir. Roka merličeva se odpre in pismo pade v papeževe roke. Vpričo vsega zbranega ljudstva ga preberejo; z začudenjem in stermenjem ga zaslišijo oče, mati, žena. Papež in cesar sama neseta merliča v cerkev sv. marternika Bonifacija, ki je bila zidana tik Evfemijanove palače in pozneje svetemu Alešu posvečena.

V cerkvi sv. Aleša je posebno znamenit dragoceni prezbiterij; tla so iz porfida, serpentina in raznih marmornih plošč; neizrekljivo lep je tabernakelj, prečudno krasni so njegovi stebriči iz nar čistejšega alabastra. Ves altar (*Confessionem*) pokriva lično izdelan marmorni baldahin; pod altarcem je grob sv. Aleša, svete Aglae in sv. Bonifacija. V stranskem altarcu je podoba Matere božje iz Edese v Sirii, kjer je Aleš nepoznan sedemnajst let večidel v cerkvi preživel. Ta podoba, pravijo, je enkrat v Edesi cerkvenemu služabniku govorila in Aleša izdala. Želeč uti vsemu počastovanju je pobegnil na barko, ktera ga je zanesla v Italijo, kjer mu je Bog še sedemnajst let v očetovi hiši pod stopnicami odločil. — V cerkvi se vidi tudi vodnjak, kteri je bil kdaj sred dvora Evfemijanove palače. V poprejšnjih časih se je voda iz tega vodnjaka široko okrog razpošiljala, ker so se ji pripisovale zdravilne moči.

Cerkev sv. Aleša oskerbujejo redovniki sv. Hieronima Emilijana, ki se jim sicer tudi pravi Somaski. Od nekdanj so bile njih zasluže velike za izrejo mladosti; naj tudi zanaprej njih delo Bog blagoslovi z višave!

Le kake stopinje ločena od cerkve sv. Aleša je velika priorija vitezov meličkih. Ko pridemo k velikim vratam, nas opominja g. vodja, naj pogledamo skoz ključno luknjo ključavnično. Zares premičen pogled! Ugleda se skoz prostorno dvoriše naravnost skorej pol milje oddaljeno veličansko sprednje šempeterske cerkve. Ko se pa skoz dvoriše pride na vert in konec verta v zali belveder, se odpre čaroven razgled. V znožju sterne skale, verh ktere se razprostira priorija, svoje rumenkaste valove vali počasna Tibera. Spodaj na levem bregu so navaljene marmorne skale vsakoršne velikosti, ki se tu izkladajo za podobarske umetnike. V reki so znati nekteri ostanki glasovitega le-eneza mosta (*pons sublicius*). Ob nasprotnem desnem bregu se steguje na dolgo preobširna bolnišnica sv. Mihaela, čeztiberski mestni del (*Trastevere*), janikulski grič in veliki Rim na desno roko; na levo roko kaže izverstni Cicerone mesto imenitne luke (*Navalia*) in velikega terga (*Emporium*), kjer so nekdanji Rimljani izpraznovali iz bark bogate zaklade, uplenjene premaganim daljnim ljudstvom; še dalje čepinji griček (*mons testaceus*), ki se takó imenuje, ker je izrastel iz čepin ubitih verčev in loncev, ki so jih tu zmetovali in nakupičevali. Iz tega se lahko posname velikost starega Rima in njegovega prebivavstva. Če pa o tej priložnosti opomnimo, da je cesar Heliogabal svojim sužnjim ukazal, naj vse pajke po vsem mestu poberejo in da so jih nabrali deset tisuč liber (*decem millia pondo*), iz tega tudi razvidimo, da je to središnje mesto svetá silo veliko, pa da je redilo pod svojo streho tudi veliko nesnage.

Zapustivši mesto krasnega razgleda smo se derdrali hitro k samotni cerkvi svetega Saba, s katero je sklenjeno v lepem slogu zidano poslopje. Bilo je kdaj posestvo svete Silvije, matere papeža Gregorija I. Odtod je skerbna lju-

bijóca mati svojemu velikemu sinu v samostan, kjer je pod sladkim jarmom benediktovih postav služil svojemu Bogu, sočivje in mleko pošiljala, kakor popotniku naznanja napis, postavljen nad vhodom. Zdaj je sv. Saba lastnina germanškega kolegija (*Villa Collegii Germanici*); 4. decembra sem tá videl rudeče-oblečene germanske klerike v povišanje praznika sv. Saba obhajati v okusno okinčani cerkvi slovesne večernice.

Nazaj gredé smo obiskali še neki kraj predragega spomina, namreč cerkev svete Priske, prve marternice zahodne cerkve. S prerodivno močjo je kri plemenite device iz starašinskega rodú stari Rim močila. Cerkev je zidana na mestu, kjer je poprej stalo hišno poslopje Priskinih staršev, kteri so vživali neprecenljivo srečo večkrat gostoljubno sprejemati apostoljskega prvaka svetega Petra. Blišečo v nar lepšem cvetju deviške mladosti je apostelj Peter Prisko naproti pripeljal nebeskemu ženinu in trinajstletno devico posvetil v kopli prerodenja. V podzemljini (*sotterraneo*) se še hranuje kamnitni kotel, v katerem je sv. Peter zlahtno devico kerševal; njegovo stalo je, kakor kaže oblika, ostanak nekdanjega paganskega altarja. V altarcu podzemelj-ske cerkve počivajo košice mladenške spričevavke, nad kterimi se enkrat v letu, 18. januarja, ko cerkev njen praznik obhaja, presveta daritev opravlja. Ker je cerkev na bolj samotnem kraju, je nekako zapušena; za tujega romarja je pa vir neskončno sladkih čutil, ker mu misel užiga serce, da se spreha po zemlji s stopinjami sv. Petra za vae veke posvečeni.

Pogovor od posta.

(Dalje.)

Vradnik. Zdi se mi, da ste se nekoliko preveč vneli, in da nekdanje čase bolj slavite kakor jim gre. Pomislite le, da so bili pred tisuč leti vse drugačni časi, kakor so zdaj. Ljudje so bili takrat nevedni, neomikani in suznjega duha, papež in škofje so pa veliko večji oblast do vernih imeli, kakor jo imajo dandanašnji.

Kupec. Toraj, hvala Bogú, da so minuli ti žalostni in temni časi cerkvenega gospostva! Gotovo je, saj po mojih mislih, da postna zapoved, naj si bo že polajšana ali ne, sedanjim omikanim časom ni več primerna. Ako se tedaj hoče kdo postiti, naj se posti, jest mu za to kratkočasovanje gotovo ne bodem zaviden. Bog nas je za nebesa vstvaril in tje upam tudi brez posta priti!

Nekteri nekatoličanje. Prav imate; v ti zadevi smo enim misel. Tudi mi se ne postimo, vendar pa upamo, da nas zavoljo tega veliki ključar sv. Peter ne bode zavernil, kadar bo treba se pri njem zastran vhoda v nebesa oglasiti.

Katoliški duhoven. Da so časi zdaj drugačni kakor so nekdanj bili, vam gosp. uradnik rad poterdim, ravno zavoljo tega pa je tudi postna zapoved vsa drugačna, kakor je bila v prvih stoletjih, in ako bi tudi temu tako bilo, kakor pravite, da so bili ljudje takrat nevedni, neomikani in suznjega duha, čemur pa zgodovina obilno nasprotuje, v eni in naj imenitniši vednosti in učenosti: v keršanskem, pobožnem, bogoljubnem in spokornem življenju so vendar stotero prekosili prenuoge sedanje katoličane, pri kterih omika, učenost in pa nevera in duhovna mlačnost skoraj enaki pomen imajo.

In neprimerna, pravite, bi bila sedanjim časom postna zapoved, zato ker se omikani imenujejo! Kako v resnici nepremišljeno in nespametno je to govorjenje, ki nam jasno kaže in spričuje, kam so mnogi že prišli po ravno ti go-ljufni omiki na potu duhovne mlačnosti, merzlote in nezavednosti. Kakor da bi ti, ki so omikani, res bili že sami svetniki in bi čisto nobene pokore ne potrebovali! Tudi brez posta upate v nebesa priti? Prav; želim vam srečno pot, toda, to vam odkritoserčno zaterdim, da ako pri tem

n enakem mnenju ostanete, bi vam ne želel biti tovarš pri vašem in ne pri vnebohodu vseh, ki so z vami enih misel!

Tudi prebivavci mesta Ninive so se najberže o svojem času omikane imenovali in govorili kakor vi, in ni jim bilo tudi toliko zameriti, kajti bili so neverniki in niso jim bile še znane Kristusove besede, da „nebeško kraljestvo silo terpi in da ga le silni bodo posedli.“ (Mat. 11, 12.) Pa prerok Jona jim je tako krepko in jasno povedal in zaterdil, koliko njih omika velja pred Bogom, da so se kar urno poprijeli resne pokore in ostrega posta, da bi napovedanemu poginu odšli, in s tem so si v resnici tudi Božjo milost naklonili.

Ne morem in ne upam si sicer razsoditi, koliko so mnogi sedanjí prebivavci nekterih mest v zadevi vere in keršanskega življenja bolji mimo nekdanjih Ninivljanov; vendar to si terditi prederzujem, da bi premnogim gotovo ne bilo na škodi, ako bi tudi med njimi kak Jona vstal in tudi nje podučil in prepričal o veljavi in ceni njih toliko hvaljene omike, napredovanja in olike pred Bogom.

Stolni korar. Res, dobra in hvalevredna je ta misel in želja; in kdo bi bil verjel, da se bo prej ko bi kdo menil, spolnila! Ni sicer prerok Jona iz groba vstal, vendar pa je neki drugi, v tekočem veku čez vse druge veljaven in pooblasten mož sprejel in prevzel preimenitno nalogo tega zaželenega in res jako potrebnega podučanja, naš slavni viksi pastir, namreč preblagi Pij IX s svojo občudovanja vredno, preimenitno encikliko od 8. grudna lansk. l. Vsaktera učenost, mnenje in omika, ki ne stoji na podlagi vere in resnice, temuč je nji in cerkvi nasprotna in sovražna, najde tu v 80 stavkih za vse pravoverne veljavno obsodbo podpisano. Naj bi pač preimenitna in moččna beseda Kristusovega namestnika sedanjemu v tolikih zmotah zapletenemu svetu toliko zalegla in toliko veljavo imela, kakoršno je imela pri Ninivljanih beseda preroka Jona!

Drugi kupec. Dobro nas podajata, gospoda, in še celo toliko hvaljena pa tudi grajana enciklika, kakor v časnikih berem, vama mora pomagati. Pa le dajta! Mene saj to toliko ne obteži. Cerkve in njenih postav ne zanicujem, učen tudi nisem toliko, da bi bil neveren, za omiko, ki vama tako malo dopada, se dosti ne menim, in tudi posta, to je, pritergovanja pri jedi, se ravno ne branim, ker sam moram spoznati, da se res bolje počutim, ako zlasti zvečer manji mero jedi zavživam. Le ena reč je, kateri se vdati ne morem. Te presnete postne in močnate jedi namreč, te se mi v resnici nikakor ne prilegajo, in ne morem kaj za to, ves dan me teži in mi slabo prihaja, kadar postno jem. Zakaj pač cerkev ravno meso in mesne jedi vživati prepoveduje, ali bi ne bila mogla kakšne druge jedi prepovedati?

Stolni korar. Meso je naj bolj tečna in kusu naj prijetniši jed, ona toraj tudi poželjivost naj bolj vnema. — Poglavitni namen postne zapovedi, kakor veste, pa je, samega sebe premagovati in poželjivost krotiti; toraj morajo tudi pomočki in sredki taki biti, da se ta namen naj lagljeje doseže. Vender pa cerkev ni brezserčen trinog, temuč skerbna in dobra mati, ki človeku želi le pomagati, ne pa škodovati. Naj je tedaj tudi vsak postiti se dolžan, ki je v nevarnosti grešiti, in v taki smo vsi, vendar ta zapoved teh ne veže, ki so n. pr. nevarno bolni, in kateri iz dolge in hude bolezni še le okrevajo, katerim bi postne jedi škodovale. Ni dolžnost slabim in bolehnim ljudem si živeža ravno tako ostro tergati, kakor ljudem pri terdni moči. Tudi kdor pretežko delo ima, ali je reven in ubožen, naj si toliko priterga, kolikor mu delo in okolišine pripusté. Toda vsi tisti, ki se posiliti ne morejo, ne smejo biti tega veseli, temuč naj po besedah sv. Avguščina jokaje jedó in namesto posta težave svojega stanú Bogu darujejo in tem bolj se vadijo v drugih čednostih in delih milosti in ker-

šanske ljubezni. Zatega del je tudi v škofovem pastirskem listu vsem tem, ki se polajšanja postne zapovedi poprijemajo, različno naročeno vselej moliti tri „Očenaše“ in tri „Češena si Marija,“ ali pa po svojem premoženju almožno deliti. Zakaj tu veljajo besede aposteljnové: „čerka umori, duh pa oživlja.“ (II Kor. 3, 6.) „Obreza serca po duhu je prava, ne pa po čerki.“ Naj si je tedaj zavoljo pokoršine in dobrega izgleda dolžnost tudi čerki postave pokornim biti, je vendar poglavitušni reč namen in duh, ki postavo oživlja in brez kterega se ni nadjati pravega sadú in duhovnega dobička, kakor ga zahteva cerkev s postno zapovedjo. „Ako je sam goltanec grešil,“ pravi sv. Bernard, „naj se sam posti, ako so pa tudi drugi udje grešili, zakaj bi se ne postili? Naj se posti oko ne-ravnih pogledov, jezik in uho škodljivih besedi, pa tudi serce vsake pregrehe. Posti se tudi skopuh in še celo lakoto terpi, vendar pa pri vsem tem skopuh ostane zato, ker strada in je lačen le zavoljo svoje skoposti in grešne strasti. „Glejte,“ so resne Gospodove besede, ki bi znale tudi marsikterega kristjana zadevati, „v dan svojega posta delate po svoji volji in zatirate svoje dolžnike. V prepiru in zdražbi se postite in bijete brezbožno s pestjó. Ne postite se tako kakor do zdaj, da bode vaš klic uslišan v višavi. Je li to post, kakor ga želim, da se človek med dnevom tare, kakor obroč svojo glavo pripoguje in v spokorni obleki in pepelu leži? Boš li to post imenoval, in Bogu prijetni dan? Ali ni velikoveč to post, kakor ga želim: Razvozlaj vezi hudobije, raztergaj verige zatiranja, oprosti zarterte in odpravi vsako težavo. Lomi lačnemu svoj kruh, sprejmi uboge, obleci nage in ne zanicuj svojega mesa. Potem bo tvoja luč zasvetila kakor jutro in tvoje ozdravljenje bo hitreje prišlo. Tvoja pravičnost bo pred tabo hodila in veličastvo Gospodovo te bo sprejelo.“ (Iz. 58, 3—8.)

„Spremljevati mora tedaj, opominja v tem pomenu sv. Avguštin (Tract. 17 in Joan.), naš telesni post, da bo Bogú dopadljiv in nam koristen, veliki in splošnji duhovni post, ki je v zderžanju od greha in prepovedanih posvetnih sladnost;“ „zakaj ne v samem priterganju pri jedi,“ pravi tudi sv. pap. Leon (Brev. Serm 41. in Quadr.), obstoji krepost našega posta, in zastonj bi telesu živež tergali, ako bi tudi od duše krivičnost ne odvernili.“ „Spreobernite se k meni,“ govori gospod po preroku Joelu (2, 12. 13) „iz celega svojega serca v postu, v solzah in zdihovanju. Raztergajte svoje serca, in ne svojega oblačila.“

„Ako se tedaj hočemo Bogu všeč postiti, govorijo lepo v ti zadevi ranjki Slomšek*), moramo svojemu postu za tovarša poboljšanje, molitev in milošnjo za tovaršice izvoliti. Posvetnež naj zapusti svoje navadne dobre volje, in naj moli namesto, da bi v tajiste hodil. Požrešneš in pijanec naj se kerčem, pojedin in pijančevanja zvesto ogiba, in kar si prihrani, naj vbogajmé dá. Lakomnik naj neha od svojih dobičkarij, in naj od svojega blaga daruje ubogim. Prevzetnik in štimanec naj se poniža in zaklene svojo gizdasto nošo, naj gre in zapušnim bolnikom postreže. Nečistnik naj razterga grešne zaveze, naj zapusti vse nepeljive in pohujšljive tovaršije in pota, namesto njih pa naj tem bolj pridno božjo službo obiskuje. Tudi zakonski naj upustijo postni čas svoje zakonstvo (Joel 2, 16.): naj živi mož, kakor bi žene ne imel, in žena kakor bi omožena ne bila.“ (**)

Tako, lejte, se pravi v duhu in resnici, Bogu dopadljivo in duši v pravo korist se postiti. (Dalje nast.)

*) Ev. Hrana I D. — **) Miss. Rom. Missa pro spons. Rubr. fin.

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilce, pastirjem*) in kristjanskim ovčicam ob enem.

IX.

Mašnik žive priporoča;
Jezus vleče križ na ram'.
Pert Veronika mu zročā.
Dā obraz svoj v dar ji sam.
Mašnik moli še brez glasa,
Suje Jezusa derhāl.
De prišli bi še do časa
Na gorō mertvaških glav.

Potem, de so se Bogu priporočili duhovski udje in državni vladar, pride versta na vernike, in mašnik stori spomin po imenu tistega ali tistih najpred, ki želijo, de bi se sveta maša brala v njih namen, postavimo: za bolnega, popotnega, zaročene, za umirajoče, za tiste, ki se v kaki nadlogi znajdejo itd. Potem pa še družih, ki jih v namenu ima in za vse pričujoče vernike. Od nar perve dobe kristjanstva se je tako pri sveti maši molilo. Glasī se pa ta mašna molitev sedaj tako-le: *Spomni se, Gospod, svojih služabnikov in služabnic in vsih pričujočih, kterih vero poznaš in vidiš pobožnost, za ktere ti darujemo, ali kteri ti darujejo ta hvaležni dar za-se in za vse svoje, v odrešenje svojih duš, pa doseči zveličanje in varnost, in ti pošiljajo svoje želje, tebi večnemu, živemu in prarem Bogu. Potem de odmoli mašnik za vojskovavno Kristusovo cerkev, moli natihoma dalje, rekoč: Sklenjeni z vso občino izvoljenih njih spomin obhajamo, sosebnost častite vselej Device Marije, Matere našega Boga in Gospoda Jezusa Kristusa, pa tudi trojih svetih apostelnov in marternikov, Petra in Pavla, Andreja, Jakopa, Janeza, Tomaža, Jakopa, Filipa, Jerneja, Materešā, Sinna in Tadeja, Lina, Kleta, Klemenā, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lorenca, Krizogona, Janeza in Pavla, Kozma in Damijana in vsih trojih svetnikov:*

daj nam po njih zasluženji in prošnjah, de bomo v zavetji tvoje pomoči obvarovani pri vsih rečeh. Po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen. Naj perva se imenuje častita vselej Devica Marija, in to se tudi tolikoveč spodobī, ker je ona Kraljica vsih svetnikov, vselej Devica, Mati Božja, Mati našega Gospoda Jezusa Kristusa, Sinu Božjega, zakaj večje časti ji mati katoliška cerkev ni mogla skazati, kakor prav s temi besedami. Za njo se imenujejo razun svetega Matija dvanajsteri apostelnji, o kterih pa ne bomo govorili, ker je njih življenje, kolikor mislimo, večidel znano. Za apostelnji so sledeči sveti mučeniki: Sveti Lin, ki je bil prvi naslednik svetega Petra in umorjen pod cesarjem Vespazijanom; sveti Klet papež, mučen pod cesarjem Domicijanom; sveti Klemu, papež, v morji utopljen pod cesarjem Trajanom; sveti papež Ksist, mučen najberž pod cesarjem Hadrijanom; sveti papež Korneli, ob glavo djan pod cesarjem Filipom Arabčanom; sveti Ciprijan kartagiški škof, ob glavo djan pod cesarjem Valerijanom; sveti Lovrenc, mučen pod cesarjem Valerijanom; sveti Krizogon, ob glavo djan v Ogleju pod cesarjem Dioklecijanom; sveta brata Janez in Pavel, ob glavo djana pod odpadnikom Julijanom, in sveta brata Kozma in Damijan, ob glavo djana pod omenjenim Dioklecijanom. Pristavi se še, in vsih svojih svetnikov, de bi Bog zavolj njih zasluženja in prošenj nas vselej varoval in nam pomagal. — Mašnik derži rokē nad darnim kruhom in darnim vinom v kelihu in moli: *Prosimo toraj Gospod, de potolažen sprejmi dar svojih služabnikov in vse svoje družine, in de nam daj v tvojem miru preživeti svoje dni, de nas od večnega pogubljenja otmeš in nas čedi svojih izvoljenih pristeješ. Po Kristusu Gospodu našem. Amen.* V tej molitvi se mašniki hlapce imenujejo, kakor se tudi naj viši duhoven vsega kristjanstva katoliškega ali sveti Oče papež „hlapec hlapcev Božjih“ imenujejo, de tako svojo globoko ponižnost proti Bogu pokažejo, družina pa pomeni verne kristjanske duše.

*) Caput V. De Canone Missae usque ad Consecrationem.

I. Sacerdos dicto: *Sanctus*, deposita manu dextra super Altare, sinistra quaerit Canonem. Tum stans, manibus junctis, eadem mox extendit, elevat, conjungitque, extollens simul ad Crucem oculos ac sine mora illos demittens. Tum manus junctas super Altare illico reponit et profunde inclinatus incipit, tunc et non prius, Canonem submissa voce dicens: *Te igitur*. Dicto autem *petimus*, manus hinc super Altare extra Corporale extendit, illudque in medio osculatur. Deinde erigens se, ac stans manibus junctis ante pectus, submissa voce prosequitur *uti accepta habeas et benedicas*, quo prolato sinistram manum super Altare extra Corporale deponit et dextera ter super Calicem et Hostiam simul signat, submissa voce interim proferens *Haec tibi dona, haec tibi munera, haec tibi sancta sacrificia illibata*. Exinde manibus extensis ante pectus, prout ad orationes, prosequitur ex Misali legens: *In primis, quae tibi offerimus* voce semper submissa.

2. Ubi dicit *Una cum famulo tuo Papa nostro N.* caput inclinatum versus librum in reverentiae signum. Proferens autem ista: *Et Antistite nostro N.* sive sit aut Patriarcha, aut Archiepiscopus aut Episcopus in propria Dioecesi caput non inclinatum. Ad literam N. post verba *Antistite nostro N.* debet exprimi solus Episcopus, qui qua talis est Ordinarius illius loci, in quo celebratur. In imperio Austriaco additur adhuc: *Et Imperatore nostro N.* Nemo tandem in Canone, praeter recensitos, erit appellandus.

3. Cum pronuntiat voce omnino submissa: *Memento Domine famulorum manus extensas* jungendo elevat usque ad mentum circiter. Quibus sic junctis stat paulisper in quiete, per spatium unius *Paternoster*, capite aliquantulum inclinato, oculis in hostiam intensis, applicationem renovans ac pio cordis affectu commemorationem faciens vivorum Christi fidelium juxta suam voluntatem, quorum nomina submissa voce vel mente tantum exprimit. Potest etiam Celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne, quod non raro fit, circumstantibus sit *morosus*, ante Missam in animo proponere sibi omnes illos, pro quibus in Missa orare intendit, et hoc loco generaliter unico contextu ipsorum vivorum commemorationem agere, pro quibus ante Missam orare proposuit in Missa.

CVETLIČNIK.

Marii o suši *)

(spisal Fr. Zakrajšek.)

Kraljica nebeška, Pomoc ti cloveška. Oh, milo obrni na zemljo oči! Nadloga nas sili, Še enkrat se vsmili Cloveškega roda, ki sušo terpi!	In žitice malo, Še ni dostebljalo, Že nosi prezgodaj usušeni klas: Izpita je gleba In z jasnega neba Nemila smert gleda na nas.
Gleji, roža tam peša, Glavico pobéša, Ze gola in suha tam revca medli. Nje listki zveneli Ne bodo več cveli, Ker dežek preblagi na njo ne rosi.	Na pašah, v gaji, Na vsakemu krajji Tihota kraljuje, tud potok molči. Skoz listje vse velo, Terdó, okorelo Nobeden vetriček več ne šumi.
Na polji cvet mine; V naročji doline Razpoki ko grobi odpirajo se. Prej cvetne planjave So mrtve puščave, In clovek zdaj na-nje toči solze.	Nebeška ah Deva, Glej, clovek je reva, Ne daj, da pogrezne v obupa se noč. K Očetu priteci, Besedo le reci, Izprosi cloveku hitro pomoč!
Gorjé, kaj na sveti Nam bode početi, Če k nam ne ozrē se tvoj mili obraz? Saj tvoji smo sini Mi revni terpini, Nikar ne pozabi, vsmili se nas!	

*) Še je soluce močno pripekalo in ni bilo še upati toliko zaželenega dežja, kar na binkoštni pondeljek, ko sem to pesmico za tisk prepisoval, začne pohlevno rosljati. Da bi se pač neba studenci odperli!

Hrepenenje po Jezusu.

Prijatelji,
Povejte mi,
Kod nek moj Ženin hodi?
Gori sercé,
In vse željé
Ga íšejo povsodi.

Oglasi se,
Kje najdem te,
O Jezus ljubeznjivi!
Moj duh medlí,
Za Té gori
V ljubezni nevgasljivi!

Moj zlat' Pastir,
Vse sreče vir
Si ti za dušo mojo;
O vamili se.
Zadeni me
Na rame ovco svojo!

Zveličar moj!
Le koj, le koj
Me vliši, pridi k meni!
Brez tebe mi
Živeti ni,
Zato z menoj se skleni!

Glej, serce ti
S cveticami
Prav lepo čem oplesti;
Ti bodeš tam
Prebival sam
O Jezus, ženin zvesti! J. Virk.

Mariji.

Solnce milo se nagnilo
Za visoke je gore,
In z višine mi skoz line
Vbrani glasi zadoné.

Že pomika se velika
Truma ljudstva v sveti kraj;
Tam častiti, tam slaviti
Hočejo Marijo zdaj!

Tudi mene serce žene
V hišo Božjo, k Mariji;
Tú častiti, tú moliti
Duša vedno hrepeni.

Pred obličjem, lepoticjem
Tvojim omahuje vse;
Tú zdihuje, tú zročuje
Se Bogú sercé.

Tudi bolno, tuge polno
Moje serce tu je vmés;
Moji stoki ino joki
Milosti želé z nebés.

Pomočnica, tolažnica
Revnim si, Marija Ti!
Prošnje moje usliši, Svoje
Milosti nad mene zlij!

Kdor v težavah in skušnjavah
Te je prosil za pomoč,
Pomagala, in pregnala
Si mu križev černo noč.

Zapušenim in zgubljenim
Si pokore svitla luč;
Hirajočim, vmirajočim
Pravi si nebeški ključ.

Moja bodi Mati, vodi
Skoz viharjev me lomast,
De v borenji in terpljenji
Duh ne zajde mi v propast!

Ko pa hoče večni Oče,
Da se s svetom poslovim,
Ko v bojezni in bolezní
Ze mertvaški znoj potim:

Takrat D'vica, o Kraljica
Mi v pomoč na strani stoj;
Dušo vzemi ino sprémi
Jo v nebeški raj seboj! •••

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. — a — Lepe pesmi glas seže v deveto vas. Tega pregovora se spomnim, kadarkoli berem kako res lepo pesem; nasprot me pa serce boli, kadar dobim kako gerdo pred oči, naj si bo njena vnauja oblika še tako umetna. — Kdor ima s šolami opraviti, vé in čuti, kako suhe in prazne so večidel slovenske berila, zlasti kako malo imajo v svojih predelih dobrega, šolski mladini primerne pesniškega blaga. — Pa so tudi mnogi pesniki taki, da se njih pesmi z dobro vestjo ne morejo v roke dati mladim učencem. Tolikanj bolj mora veseliti človeka pesnik, o čigar pesmih se mladosti lahko reče, kar piše sv. Jeronim: „Hilarii libros inoffenso decurrat pede.“ In ta pesnik je znani A. Umek Okiški. Zgodaj že je jel skladati pesmice, pél je zmiraj lepše in umneje tako, da je doveršivši gimnazijo Sloveniji podal krasni slavospev Abu na Soliman. Kako je napredovala po tem njegova Vila, bo pokazala bližnja prihodnost. Skorej da na prošnje je dal svoje sem ter tje razglašene pesmi zdaj po Janežičevem Cvetji skupej na svetlobo, ter je pridjal še nekoliko prej, nekoliko poznej narejenih, da bi jih tem rajši prebiral slovenska mladost.

V treh razdelkih so v prvem pesmi (p. Jutranja molitev, Milim strunam — pevkam slovenskim, Mladeneč in Vila, Bog in narava, Vodniku, Slomšku v spomin, Člo-

veštvu v čveterem stanu, Zdravica Slovincem itd.), v drugem gazele in sonetje (Pozdrav zvezdi na morji, Domovini, Nada itd.), in v tretjem pripovedne poezije (Zvezda v čelu, zlata Praga in bela Ljubljana, Telemak na spodnjem svetu itd.). Okiški sam poje o njih takole:

Po nizkih potih solnc se vozilo,
Raztrésala je pomlad prvi cvet.
Ko pesnikovo serce nas rodilo,
In derzno smo prijadrle na svet.

Slovinci dragi! slave ne želimo.
Saj je ljubezen radostna razlog.
Da dneva belega se veselimo,
Veljá nam geslo: „Domovina — Bog!“

Sestrice lepše pridejo za nami,
V gorkih dnevih bolj prijeten glas,
Če najdemo prijateljstvo med vami,
Če pride srečni in lepši čas.

Po tem takem mislimo, da bode pisatelj kritikar v „Slavische Blätter“ (Literaturberichte aus Krain. II.) po pravil, kar je povedal o prvem delu omenjene zbirke, preden je bil še drugi del natisnjen, kar je presiljenega ali pa neresničnega p. v stavkih: „Es bedünkt uns, dass der Dichter in seinen neuesten Erzeugnissen, die wir kennen, nicht recht vorwärts will. Umeks Poesien sind meist didaktischen, betrachtenden Inhaltes, seine Bilder und Vergleiche bieten wenig Neues, und was ihnen am meisten fehlt — sie haben nichts Nationales! Die Grösse und Macht Gottes, die Vergänglichkeit des Irdischen, der Glaube, der Tod (o jej! prim. Memento mori — Prešern) sind die vornehmsten Stoffe, die Okiški uns besingt.“ Tudi pisatelju staro basnoslovstvo ni všeč v slovenskih pesmah; če že mora kaj biti, „so soll dieses aus unserer eigenen Mythologie genommen werden,“ in vendar pravi dalje: „die leider noch sehr wenig erforscht, noch weniger bekannt ist.“ Ravno tisti pa, ki piše: „wir brauchen nicht Bilder etc. aus dem klassischen Zeitalter zu holen, und unsere Kenntnisse im Griechischen und Lateinischen zu Markte zu tragen,“ pritisne na koncu svoji presoji staro klasično zaplato — Also: „in nonum prematur.“ Res je Umek napravil sonetni venec „Zvezdi na morji,“ ali — ne plašite se, tudi narodnosti ni pozabil: napravil je „Domovini“ celo dva sonetna venca in sicer v enem! Gledé na poslednjo kerpo bi bilo pač želeto, da bi take reči, take knjige, ktere mlademu človeku um begajo, strasti budijo in serce kazijo, šle pod klop ali kar v černo morje. Sedanji mladini se tako rado v glavi verti, kakor uni pisatelj sam omeni o Vili slovenski, da je v nji dokaj „romantisch-sentimentales Fantasiren, Herz, Schmerz, unglückliche Liebe“ itd.! Takih strupenih gob je treba mladino varovati, ki so toliko nevarniši v prijetni, lični in celo materni besedi. Kar pa um vedri, duha bistri in sercé pošteno zveseluje, s tem bi rekli, ni treba ravno toliko čakati in počakovati sedanji hitri čas, ki je močno drugačen memo nekdanjega, in takim spi-om in knjigam kličemo radi tudi mi: „Mit Ungeduld erwarten wir das zweite Heft!“

Iz Ljubljane. Mora se priterditi, da malokje je v primeri toliko pridnih delavcev za slovensko slovstvo, kakor v Gorici. Ravno te dni nam je zopet od ondot poslal g. F. K. prav mičen in rodoviten spis: „Zlati lešniki ali srečkanje za celo leto.“ V kratke in jedernate verstice v podobi pregovorov so vpleteni lepi in mični nauki za življenje v raznih okolišinah, in ravno v taki obleki naj bolj do živega segajo in se naj globokeje vkoreninijo. Vsakikrat jih bode „Danica“ naznanila nar manj 10 za prihodnjih 10 dni, če ne morebiti rajši precej v začetku za celi mesec, da jih potem morejo nedeljske in druge šole, deržine in posamezni ljudje rabiti, jih v družinah srečka je vzdigovati itd. V poskušnjo naj pokažemo le nektre, n. pr.:

1. Božji strah je v zgubi, kjer se kvanta ljubi.
2. Če tat ljudém vbeži, pa miška ga vlovi.

3. V hiši tema, v glavi slama — je doma nerodnost sama.

4. Voda vse opere, samo sramote ne. itd.

Iz Ljubljane. V praznik presv. Rešnjega Telesa je poznejši procesije nekoliko dež motil; šenklavška, ki so jo mil. škof vodili, se je bila pretergala po prvem blagoslovu; zjutranje so bile srečne. Pri šenklavški so povzdignile to častitljivo slovesnost mnoge gospé, tudi iz višjih stanov, ki so šle s prižganimi svečami z obhodom. Želeti je tudi, da bi se hiše in okna po mestu o taki priliki nekoliko bolj lepšale, predmestja se v tej reči skazujejo posebno goreče, sej namen tega dneva je, da se naj častitljivi in naj lepši skrivnosti naše svete vere očitno spričevanje daje. — Preč. g. fajm. A. Černe je svoj dodavek k duhovski matici, nam. 50 gl. nazaj vzel, ker nima upanja, da bi se ta reč napravila; obresti, ki jih je denar tačas prinesel, (okoli 2 gl. 34 kr.), je prepustil kakemu dobrotnemu namenu. (Tedad za misijon g. Pirca. Vr.)

Z Gorenskega. — Tista nesreča, ki se po milem Kranjskem letos zmiraj bolj razširja, je zadela tudi štiri kmete Nove vasi v leški fari. O pol desetih zvečer 9. t. m. se je na Oparnikovem hlevu ogenj vnel, ne vé se kako, in razširil se je tako hitro, da so bile kmalo vse njegove, Kraljeve, Gromove in Kajzeve poslopja popolnoma vpepeljene. Škoda se je toliko veči zgodila, ker so bili že skoraj vsi pospali, in v taki zmotnjavi skoraj nič otéti niso mogli; sreča, da še kak človek ni v ognju smerti naletel. Pervemu je zgorelo zraven poslopj tudi pet goved in dva konja, Kralju pa, ki je imel ravno nov krov na hlevu zgotovljen in tudi že postavljen, kakor se pripoveduje, sedem pujev in ena krava.

Pri tej priliki se je tudi očitno pokazalo, koliko da more ravno sadno drevje pri pogoriših ljudém koristiti. Ravno drevje in pa zraven tudi mirni zrak je naj več pripomoglo, da se ogenj še dalje razširil ni. Ljudstva je bilo z vsih bližnjih vasi prav obilno skupaj gasit privrelo; tudi dve gasilnici so bili pripeljali. — Podsivoskalski.

V Šentandreju so se dogodile nekatere reči, ki so zmožne vero in česenje do sv. Rešnjega Telesa močno poživljati. Dunajsko letno naznanilo bratovšine za vedno česenje sv. Rešnjega Telesa 1865 to-le pripoveduje.

Naj starši kmet neke srenje v ti okrajini je bil goreč družnik v bratovšini vednega česjenja, in zvesto in vestno je molil svojo uro vsak petek ob dvanajstih opoldne. Ne-utegoma zbolí neki četrtek zvečer in zgubi zavednost in besedo. Urno mu gredo po gospoda. Ko duhoven pride v Najsvetejšim, se bolniku poverne zavednost in beseda, in prejme ss. zakramente prav pobožno in mirno. Kmali potem se poverne v poprejšnji stan in tako ostane celo noč. V petek dopoldne je razodel trikrat znamenje življenja, pravi: „Ali ne bo še kmali dvanajst?“ — Poslednjič je ura dvanajst. Tedaj razločno izreče imena božjih oseb presvete Trojice, in — umerje. Umerl je v dan in uro svoje bratovske molitve. — Tudi neka druga ostarela in bolečna oseba, ki je z veliko poterpežljivostjo iz ljubezni do Jezusa v naj svetejši Svetosti zvesto svojo uro opravljala in cerkev snažila, je pred več leti umerla tisti dan in tisto uro, ko je svojo molitev imela. — Ali tako predraga smert ni znamenje, kako prijetno je Jezusu Kristusu vedno česenje naj svetejši Svetosti in kako milostno obdaruje zvestobo v ti službi? — Drugod enake dogodbe zapisujejo, da se v večí spodbudo ohranijo; tudi pri nas bi ne kazilo, ako bi se taki zgledi posnemali. Sicer je pomenljivo, da šentandrejska družba vednega česjenja ima 300 udov; ljubljanska jih ima čez 9.347. Dunajska jih ima 2.842 in 494 deležnikov, med kterimi je tudi cesarska hčerka nadvojvodinja Gizela.

V družbinem naznanilu iz Pešta se berejo premisliva vredne besede: „V tem presvetem zakramentu izvira pravi studenec blagra in zveličanja, ki je slehernemu odpert, ki

ga žeja po blaženosti za dušo in za telo. Le samo zato je toliko revšine, toliko nepokoja, toliko nezadovoljnosti in obupljivosti na svetu, ker jih je tako malo, kteri bi k temu studencu vsega blagra pribeževali, ter bi Gospoda z nebés v naj svetejši Svetosti prosili njegovih milost.“ Ta glavna bratovšina ima 12.066 družnikov in 234 deležnikov, ki so „zedinjeni za vedno česenje naj svetejšega Zakramenta in olepšanje ubožnih cerkev ter ohranijo nekako častno stražo svojemu ljubemu Gospodu in Odršeniku,“ kakor pravi naznanilo.

Bratovšina v Sibirju na Sedmograškem, ki med drugoverci ne more biti obilna (235 udov), se tolikanj bolj skazuje s svojo darežljivostjo, delavnostjo in gorečnostjo. Pri tako malem številu je vendar od l. 1861 - 1863 (naznanila sežejo le do tod) imela 6253 gl. dohodkov, l. 1862 obdarovala 44 cerkev, zraven tega pa še radovoljno veliko dobrega storila, kar ni v postavah. Gospé tudi iz visokih stanov, se v molitvi versté, kolikorkrat je sv. Reš. Telo v kteri izmed 3 kat. cerkev izpostavljeno; v dan sv. Reš. Telesa altarje oskerbujejo in gredó združene za procesijo; tudi pri božjem grobu, kterega je bratovšina napravila, véliki teden se versté v počesovanji; Sveti večer pa imajo božičnico, pri kteri vsako leto več ubožnih otrok obdarujejo.

Bernska družba je konec l. 1864 imela čez 6.600 udov. Obdarovala je tisto leto 86 cerkev iz dohodkov 5.957 gl.

Od Primorja. (Nekaj o „Drobtinica“, ki se pričakuje tekoče leto.) Prijazna roka nam piše, da bodo prinesle v prvem razdelu nekoliko misijonskih nagovorov svojega nepozabljivega starša, pokojnega labudskega knezoškofa Antona Martina. Pač bodo v serca segale, kakor vselej, njegove zlatoustne besede! V drugem razdelu bota sledila življenjopisa v Gospodu spijočih gorečih domoljubov, goriškega nadškofa Jožefa Balant-a (Walland-a) in pa braslovškega dekana Mihaela Stojan-a. Nadjamo se, da sta omenjena dva moža le v preblagem spominu slovenskemu narodu, da ne bi s hrepenenjem segal po knjigi, ki mu njuno blagovito pozemeljsko djanje nekoliko bolj natančno pojasnuje, če prav za prav tudi v nekoliko različnem obsežji. Kranjskim in primorskim Slovencem je „ponižni in priljudni ljubljanski profesor,“ pozneje „goriški nadškof in ilirski metropolit Balant v svojem obširnem področji prav tako časten steber, kakor štajarskim njih „pobožni in priprosti duhovnik in dekan Stojan“ v svojem tesnejšem djanji. Zraven tega nam pa bodo „Drobtinice“ tudi podelile krajši izpisek starega letopisa duhovnije Matere Božje v Rušah, ki je neki mičen kosec zastran zgodovinske vrednosti in jedra. In na zadnje bo nam tudi „Gerlica“ gotovo kaj serčnega zacibala in zapela. Bog daj srečo!

Iz Amerike.

Iz št. Vincencija, 3. sušca 1865. — Ene dni je, kar smo imeli prav vroče spomladanske ali bi djal poletne dneve; močno je pripekalo solnce in po travnikih in vertéh je jelo zeleneti. Pa kak spremen! Danes že zopet peč objemamo; večeraj je snežilo, potem deževalo z grozovitim viharjem in smo bili posebno po noči v strahu, da bi se celo poslopje ne poderlo, tak ropot je bil. — Pratika je že naznanila spomlad; kaj pa kaj ameriška politiška pratka kaže, ne vem dobro, le toliko je gotovo, da še ne bo kmali spomladi naznanila. Sveti kat. cerkvi pa, akoravno ima toliko sovražnikov, vendar kaj milo sije, posebno zdaj spomladansko solnce Božjih gnad. Tu se že v mnogoterih soseskah sv. leto opravlja in kakor se sliši z velikim vspehom. Čč. misijonarji imajo grozno veliko opraviti, to lahko previdite iz tega, kar mi je pisal č. g. Plut (in je pridjano v poprejšnji Zg. Dan.) Razun neutrudljivo delavnosti domačih misijonarjev po njih soseskah jih je tudi veliko samostanskih duhovnov, ki okrog hodijo in misijone imajo, kjerkoli je bolj potrebno. To je neki poseben pri-

pomoček, jih veliko sv. cerkvi pridobiti. Tudi v. č. g. mis. Skopec so mi pisali, da imajo tudi tje v kratkem misijonarji priti, in zdi se mi, da so ravno zdaj v njih sosesi. Skoraj v vsaki sosesi na deželi je postavljen na prostem kraj z raven cerkve in v mestih v cerkvi velik misijonski križ, znamenje takih misijonov. Posebno veliko so jih že postavili slavni g. Veninger; tudi na našem homcu tu oznanjuje velikansk križ (kamor ljudje vedno hodijo molit, ker zadobijo nekaj odpustkov) gorečnost tega pridnega delavca v vinogradu Gospodovem. G. mis. Veninger, ko misijon pričnejo, postavijo kerstni kamen na prost zvišan kraj, ga lepo ovenčajo in ozaljšajo; skerbijo posebno, da se altar lepo opravi in razsvetli; kolikor je le mogoče, mora lučic goreti. Pomagajo večidel sami z lastnimi rokami cerkev zaljšati in pripravljati potrebnih reči. Imajo poseben dar od Boga terde serca omečiti; težko se ustavlja še tako terdovratni moči njih zgovornosti zedinjeni z ljubeznjivostjo. Neki brat iz reda sv. Benedikta mi je v tej zadevi kaj mične reči od njih pripovedoval; naj vam le nekatere čerčice tu naznamim: Enkrat, pravi, me srečajo blizo nekega terga, me kakor znanca prijazno pozdravijo ter povabijo, naj grem z njimi v bližnjo gostivnico. Jaz v samostanski obleki začudeno rečem: kaj v tej obleki k takemu „frajmavrarju“, ki vse, kar je Božjega, z nogami taptá? Veninger pa pravijo: „Nič se ne boj, le z mano pojdi!“ Plaho sem stopal za njim v gostivnico. Veninger noter stopivši, glasno pozdravijo: „Hvaljen bodi Jezus in Marija, prečista Devica, — jaz sem Veninger, žeja me je sem prignala.“ Potem govorijo nekaj z gostivničarjem, kar pa nisem razumel, vidil sem pa, da se je začel gostivničar jokati; . . . v malo dneh je postal katoličan in je prav pobožno živel. — Pridige začnejo včasih tako, da se vse smeja, končajo pa, da se vse na glas joka. Enkrat, pravi, začnejo pridigovati o smerti nekako takole: „Ti berhka, nežna gospodična, pojdi sem, ti hočem nekaj pokazati: Glej tega, tu ravno umira; glej kako se mu oči premikajo, kako steklene postajajo, kako žnablje giblje, kako se koža kerči itd. „O nehajte, ljubi Veninger, nehajte; če ne, mi ne bo domu pridši kava dišala.“ „Nič; vse zastonj, le pojdi sem, tudi tvoje rudeče, morebiti porudečene lica se bodo spremenile; tudi tvoje svitile bistre oči bodo otemnele; tudi tvoji lasje, ki jih tako skerbno varuješ, bodo zgnjili; tudi tvoje drage eunje se bodo raztergale, tudi ti boš mogla vse zapustiti“ itd. Vse se je začelo na glas jokati. — Nekega dne so pridigovali od pokore; na enkrat nekoliko prestanejo, stopijo z lece, pokleknejo v samotni kot cerkve, ter na glas jamejo moliti „confiteor.“ Ljudstvo je ravno tako na kolena padlo in grehe obžalovalo; to je bila priprava, da je „seme na dobro zemljo padalo.“ Pripovedoval mi je še več drugih reči, vseh zapisati nimam časa dovolj. Mislim, da so Veninger v severni Ameriki za Linkolnom naj bolj znani; vsak vé kaj o njih pripovedovati: povsod ga ljubijo; — se vé da se mu tudi sovražnikov ne manjka, in kadar umerje, bodo gotovo tukajšnji brezštevlni mavtarji naj véci veseli praznik oznanili, ker zdaj jim je grozno na poti ta „nepoboljšljivi jezuit!“ — Zdaj je gotovo, da mesca julija pojdem od tod v št. Pavel; že koj po Veliki noči bi me radi imeli mil. škof, pa sem željo naznanil, saj do konca šolskega leta tu ostati, da se bolje pripravim, kar so mi tudi radi dovolili.

Jak. Trobec.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Iz ameriških listov. Že na tisoče se jih je odmenilo iz zveznih držav v Mehiko — sub rosa —, da bi vlada na pot ne stopila. — Rovarska generala Kirby in Gruder s 3000 do 4000 vojaki, ki se dosihmal zveznikom še nista vdala, se ponujata zdaj Maksu, zdaj Juarezu v službo. Andrejko meni, da Maks bo med dvema stoléma

obsedel, razun ko bi se spreobrnil in dal Cerkvi, kar je Cerkvinega in monarhii, kar je monarhičnega. Kakošne čudne misli se v Ameriki zdaj križajo, naj pokaže majhen kosec pogovora iz novojeorškega cerkvenega lista.

Andrejko. Zmiraj sem mislil, da zmerna monarhija z določenimi dobrimi načeli bi zamogla Mehiko na noge spraviti, zdi se pa, da je Maks vse skazil. In tako bo pač naj bolje, da v Mehiki dobimo republiko po našem kopitu. Vender pa bi mogel predsednik biti bistrega duha in čverste dlani. Izpustijo naj Jefferson-a Davis-a in naj ga naredé predsednika v Mehiki.

Kristelj. Kam to misliš? Ako bi se bil Linkolnove moritve vdeležil, kar ga dolže, bi bil pri vsih velicih zmožnostih le vender smerti dolžen. Ne smeš imeti tacih pataglavih misel.

Andrejko. Kdo vé, morebiti mu naša vlada na skrivni svet Napoleonov vender še pusti izmuzniti se. . . . Le Davis-a v Mehiko in imeli si ga bomo za zmiraj prijavila itd.

Jetniki z Davisom so: Njegova žena s 4 otroci, njen brat in njena sestra, bivši podpredsednik Stefens, Klemen Cloy z ženo, gen. Wheelor in spremstvo in drugi imenitniki. — Po več okrajinah v Ameriki so bili 12. majnika strašni potresi, ki so delali razdjanje, da je strah. V eni sami ridi v Filadelfii je podertih ali pa hudo poškodovanih 23 hiš. V drugem oddelku je 8 tristropnih hiš čisto z mesta odpihanih itd. Naj lepsi drevesa je rovala fertuna in vse križem je ferteljala veje in češulje. V Daubusi-u je bil vihar s točo in treskanjem sklenjen. V Betelu se je nevihta v stolp vperla, ga odlomila in prekucnila. Vender pa ni veliko ljudi pokončanih.

V Zagrebu je v praznik presv. Trojice obhajal petdesetletnico svojega mašništva posvečeni škof likopoljski in veliki proš gosp. Ivan Kralj, in pa na ravno tistem altarju v stolni cerkvi, kjer je imel pred 50 leti novo mašo. — Angleška kraljica je poslala sv. Očetu v dar 300 prelepo vezanih bukev o mednarodnem in kaznovavnem pravu. — 23. vel. trav. so sv. Oče v Rimu med velikim veseljem prebivavstva obhajali svoj 73. rojstni dan, 16. t. m. pa je preteklo 19 let, kar so zasedli papežev prestol, na katerem je izmed 259 samo njih osem sedelo nad 19 lét. — V god sv. Atanzija, 2. vel. trav., so bili sv. Oče prišli v gerško narodno cerkev. Ko je bilo prebrano določilo o posvečenji ruskega vikšega škofa in spričevavca Josafata in o poblaževanji jezusovca Berhman-a, so s svojo odlično govornostjo celo uro razlagali, kako ob našem času veliko sveta živi v potuhi, ter gleda po vsih potih, kako bi prekanil svojega bližnjega. Razodeli so milovanje, da gerki razkolniki niso nikoli odkritoserčno delali s katoliško cerkvijo, in prestopivši na Atanzija so pokazali, kako naposlednje do zmage pride, kdor se vojskuje za resnico. — in tukaj so prav spretno zakernili na današnje okoljnosti. (Zagr. kat. list.)

V Londonu je bil 8. t. m. novi vestminsterski vikši škof dr. Manning med velikimi slovestnostmi posvečen. — C. o. Pater Kordić, frančiskan, je postal namestnik generalov za Heregovino in ko je svoje brate obiskoval, ga niso le katoličani, ampak tudi nezedinjeni greki častljivo sprejemali. V Zupanjacu je Teodozij Veselica, „pravoslavni“ župnik, dal zvoniti o Kordicevem prihodu. Sami turčini se čudijo, kakošno bratovsko ljubezen so si jeli skazovati „pravoslavni“ in katoličani. (Narodni L.) — Trojedina kraljevina se veseli kr. razpisov 24. in 27. majnika, ker prvi odvraca oktroirano volilno postavu za prihodnji zbor v Zagrebu, z drugim pa sklicuje zbor na 17. mal. serp. za civilno in vojaško Hervaško.

Praški tehnikarji se po narodnosti tako-le ločijo: 572 Čehoslovenov, 187 Nemcev, 9 Poljcev, 5 Serbov, 1 Madjar, 1 Slovenec, 1 Rus. (Budivoj.) — V Pilznu so 8. t. m. zvečer ob 10 vidili posebno prikazen na mescu. Okoli mesca je bil namreč velik krog z mavričnimi barvami, od

mesca pa so bili štiri ravni žarki na štiri nasprotni strani v podobo križa. Ta prikaz je terpel do pol ure in je zginil. (Piltz. N.) Očitna reč je, da je ljudstvo iz tega prerokovalo kugo, vojsko, lakoto, kakor tudi ne manj očitno, da se časnikarji takega prerokovanja bolj bojé, kakor kuge, vojske in lakote. — Karkoli se piše in naznanuje o pogajanju sv. Očeta z italijanskim kraljestvom, vse so prazne čenče, „so reči, da bi mogla človeku glava skopneti,“ pravi „Unità.“ Z rovarstvom Rim ne obravnava; reč zastran škofjskih sedežev pa je vse kaj drugega, in nikakoršna politiska zadeva. Vediti pa je tudi tukaj, da škofije oropanih okrajin nikoli ne morejo Viktor-Emanuelu priseči.

Méd in petlu.

Olika brez vere in pa spaka brez mere. — Edvard H. plemenitnik v londonskem predmestju „Peckham,“ je snubil — ni dolgo tega — mlado gospodičino, ki je imela 600 šterlinov (blizo kacih 5000 gl.) letnih dohodkov. Njena deržina ni ženinu blezo nič prav zaupala, torej tirja, naj si nevesta s pismom zagotovi prosto rabo svojega premoženja. Ženin se brani z nežno nejevoljo v tako nenežno naredbo! Rozika pa je vanj zatelebana in se dá poročiti zoper voljo sorodovine, s tem djanjem se pa tudi čisto tujo stori z vso svojo zlahoto. Šiba ji je bila hitro za petami. Zaročnik, prešesten človek, je kmali pokazal mladi ženi, da ni iskal neveste, ampak njenega premoženja. S pomočjo dveh nesramnih žensk je delal z ubogo soprogo tako, da se Bogu usmilí. Da bi ga pa ne tožila ter bi ne zgubil z ločitvo od nje letnih dohodkov, jo je tako zapel in v ječi od sveta odmaknil, da od l. 1862 skoz dve leti noben njen zdihljej ni prišel ne do enega ušesa vsih treh milijonov londonskih prebivaveev. Uni dve ženski sta jo terpinčili z neko hudobijo, kakoršnekoli je ženska zmožna, kadar je do čistega spačena. Skoz okna, ki so bile z železom omrežene, je velikrat vidila, kako se je ena teh nesramnic v njeno lastno obleko napravljala in z njenim močjem na veselice se vozila; ona sama pa je bila v umazanih cunjah in skoz dolgi dve leti ni nič opranega dobila. Skoz ravno tiste železne čepice je véasi vidila svojega otročiča, ki se je na vertu igral, kateri je bil pa pozabil, da je kdej mamó imel. Ene dvojnih z železnimi pahí zatakujenih vrat so imele lapotnik, kakor jetniške vrata, in skoz-nj je reva

dobivala piéli živež, kateri je bil tako umerjen, da bi se bila scásoma izstradala. Zdravniki so pričali, da dolgo več bi ne bila mogla živeti, ko bi ne bila po nekem primérljeju še do časa rešena. Zgodilo se je bilo tako-le! Perica Rebeka Hall je nekaj časa dan za dnevom slišala zatuhlo ječanje in jokanje iz nekega okna ulice „Laurel-Lodge.“ Približa se neki dan k oknu prisluševat, kaj bi to bilo, in ugleda ženo H. za omrežjem z užaljenim obličjem. Z malo besedami dopové perici svojo nesrečo, in ona ubogi jetnici na dolgi palici skoz okno pomóli svinčnik in kos papirja. Hitro zapíše nektere verstice do svojega svaka g. Morgan-a, spoštovanega tergovca. To je bilo njeno rešenje. Le-tá pride z zapornim poveljem in policijo, reši jetnico, njenega moža in obé nesramnici pa v ječo spravi! Ne dá se popisati, v kolikem revnem stanu so našli ubogo ženo, mersavo kakor smert, umazano in bolno. Ker je mogla precej pred policijsko sodnijo, je bilo treba plajša zanjo izposoditi. Vsa sodnija je groze ostermela, ko je vidila toliko revšino. Toliko „Aurora“ v Bufali 19. majnika. — Deklice pa naj se iz tega učijo, da naj se varujejo tacih ženinov, ki vere nimajo, ki íšejo le denara, ki hočejo pred zakonom nesramno znanje delati, ki so že z drugimi v takem znanji živeli, ki velikonočnega obhajila ne opravljajo, k Božji službi ne hodijo, ali nedelje s hlapčevskim delom skrunijo. S takimi zakon ne more stanovitno srečen biti.

„Slovenec“ s št. 45 nam je ravnokar došel skoraj za polovico večí, kakor dosihdob. „Prava omika v političnih, národnih in cerkvenih zadevah in resnična ravnopravnost tudi slovenskega naroda in jezika“ je njegovo glasilo. Veljá do konca sept. 2 gl., do konca dec. pa 3 gl. 80 kr.

Ruhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Fara Naklo je podeljena g. Ant. Zarnik-u, fajm. v Lubnu, in fara Lubno je od 10. t. m. razpisana. — Č. g. Mat. Pfeifer, fajm. na Raki, je 14. t. m. umrl (R. I. P.), in fara Raka je od 17. t. m. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za misijon g. Pirca. Iz Zaliloga dobrotnica 1 gl. — G. Ant. Černe 2 gl. 34 kr. Za afrik. misijon: S Studenca 5 gl.

Vabilo k naročevanju

na

ZGODNJO DANICO

za drugo polovico leta 1865.

Ker se že čez 10 dni, to je, s prihodnjim listom začne druga polovica tekočega leta, torej priljudno prosimo, naj berž berž blagovolijo naročnino poslati, kateri so se bili le na pol leta naročili, in ravno tako tisti, ki bodo na novo pristopili. Naročniki se že več lét zmiraj narašajo, in gotovo se bolj se bodo, ako povémo, da mem družih prav mičnih in koristnih spisov in novic precej prihodnji list prinese vrečico „zlatih lešnikov,“ ki je en sam težji od naročnine za dvajset lét, ako bi se tudi z zlatimi orehi plačevala (gl. ogleđ v dan. listu). Preserčna hvala in povračilo od Gospoda vsim preblagim naročnikom, pisavcem in prijatlom mile Danice, do ktere naj blagovolijo tudi v prihodnje enake čutila ohraniti.

Naročilne pisma naj se oprostene pošiljajo.

Veljá pa „Zgodnja Danica“:

Za pol leta po pošti	1 glđ. 60 kr. n. d.
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 30 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača	— „ 20 „ „
Ako je treba napis med letom prearediti	— „ 15 „ „